

Bytur om

Nr 96 - 3/2020 - desember

Gammelt

Utgitt av Fosca Historielag

Foto: Schrøder/Per Kr. Rognes samling

Når vi som vokste opp på 1960- og 70-tallet fikk oss en bytur, var det alltid en spenning med hvilken ferge som lå i Vanvikan. Var det MF Holger Stjern kunne vi kapre passasjerstetet midt på foran og få sitte og se hvordan «by'n» kom nærmere og nærmere. Var været dårlig slo sjøsprøyten inn over framdekket.

I kiosken var det alltid noe spennende å få kjøpt, og det var tid til å gå på do. Når vi passerte oljetankene i Trolla var det bare å gjøre seg klar for landgang på Skansen, kjenne eimen fra kornsiloene, og starte på turen innover Kongensgata.

Entusiaster har nå kjøpt ferga, som har gått på de finske innsjøer i snart 40 år. Etter en lang, men vellykket tur via Russland, Østersjøen, Skagerak og Norskekysten, er ferja tilbake i Trøndelag.

Nå kan du snart oppleve turer på fjorden med Holger Stjern igjen.

Leder'n

Vi treng ei god regionhistorie for Fosen

Vi treng ei regionhistorie som behandlar samfunnshistoria på ein skikkeleg måte. Det meste av det som finst av bygdebøker, er gards- og slektshistorie. Generell bygdehistorie er det lite av i bygdebøkene, og det som finst, held for det meste ikkje mål.

Med regionhistoria rydder vi rom for samfunnshistoria. Lokal samfunnshistorie skrives best på regionalt nivå. Overblikk over dei uike kommunane, og samanlikning mellom dei, gjer at ein oppdagar nye samanhengar og får djupare innsyn i lokalhistoria. Det har vi til fulle erfart under arbeidet med Fosens historie 2.

Som tidlegare sagt er det ei rekke viktige emne som ikkje let seg behandle skikkeleg med kommunal avgrensning. Fogderiet var den viktigaste lokale administrative eininga i den tida vi behandlar, og den beste historia får vi om vi opererer innafor denne eininga, Fosen fogderi.

Vi treng ei god regionhistorie for å laga eit historisk rammeverk og sette ting på plass. Dermed håpar vi å kunne løfte nivået på det lokalhistoriske arbeidet rundt omkring i kommunane, og kanskje også betre kvaliteten på det som blir publisert.

For dessverre er det slik at mykje av det som blir publisert, serverer feilaktig historie. Dei som skriv, veit for lite, og dei har eit for dårleg historisk rammeverk å halde seg til.

I mitt område, Frøya, går ein naturleg nok til Frøyaboka av Maurits Fugelsøy (3 bind, 1955–1972). Men det er ei bygdebok som ikkje held mål på noko vis. Mykje av det som står der er rett, naturlegvis, men bøkene er fulle av feil, misforståingar og fantasiar.

Mykje historisk venstrehandsarbeid blir òg gitt ut, også av folk som ein skulle vente meire av. Det finst også ein eigen sjanger som vi kan kalle journalistisk pludrehistorie. Eit eksempel på begge delar – to fluger i éin smekk – fekk eg da eg stod med boka *Over stokk og stein – Veier på Hitra og Frøya i gammel og ny tid* (2015). Her var eg sikker på å finne kvar den første veggen over Hitra gjekk, frå Hamna til Hopsjøen. Men nei. Ingen beskrivelse, ikkje eit kart. Kanskje dei ikkje hadde fått med seg den første veggen over Frøya heller, frå Hallaren til Nordskaget? Nei da, ikkje den heller.

Slik skal ikkje Fosens historie vera. Ikkje venstrehandsarbeid, ikkje pludrehistorie. Vi tilstrebar solid, påliteleg regionhistorie som skal vera både til å få kunnskap og forstand av.

Johan G Foss

Referat årsmøtet 2020 på Bessaker

Årsmøtet 2020 ble holdt i Vik/Bessaker Grendahus i tidligere Roan kommune, lørdag 12. september 2020.

41 medlemmer møtte til årsmøtet.

Johan G Foss ønsket velkommen til årsmøte.

Helge Bueng ønsket velkommen til Roan og Bessaker.

1. Godkjenning av innkalling

Innkalling var gjort gjennom Nytt om Gammelt 94 og 95 og via lagets nettsider og facebook-side.

Vedtak: Innkalling enstemmig godkjent.

2. Valg av møteleder og referent

Som møteleder ble valgt Eilert Bjørkvik
Som referent ble valgt Helge Bueng

3. Årsmelding 2019/2020

Møteleder leste årsmeldingen.
Digitalisering av årsbøker ble tatt opp.
Møteleder orienterte om arbeidet med digitaliseringa.

Johan G Foss orienterte om stikkordregisteret, som skal gjøre det mulig å søke etter temaord i årboksmalinga. Thore Melhuus spurte om status for honorar til forfattere i Fosens historie 2. Møteleder opplyste at utgiftene er i henhold til budsjett.

Vedtak: Årsmeldinga ble godkjent ved akklamasjon.

4. Regnskap for 2019

Eilert Bjørkvik refererte regnskapet og orienterte om enkeltposter.
Samlet driftsinntekter kroner 469 396
Driftskostnadene var 443 117 kroner
Driftsresultat kroner 26 278.
Revisorrapport ble lest.

Vedtak: Regnskap og revisorrapport ble godkjent ved akklamasjon.

5. Arbeidsplan 2020/2021

Styrets forslagtilarbeidsprogram var

1. Gi ut Årbok for Fosen 2020.
2. To nummer av Nytt om Gammelt.
3. Fosens historie bind 2: Arbeidet videreføres. Utgivelse i 2021.
4. Vedlikeholde nettsida og facebook-sida.
5. Folkekunstprosjektet videreføres.
6. Medlemsverving.
7. Markedsføring med stand
Alle markeder er avlyst på grunn av korona-epidemien.
8. Vandringer. Ingen i 2020 på grunn av korona-epidemien.

Flere tok til orde for at sagn og eventyr i Fosen bør med i arbeidsplana.

Vedtak: Arbeidsplana vedtas med følgende tillegg:

9. Arbeidet med innsamling iaveventyr og sagn tas opp igjen, Det prøves et samarbeid med lokale historielag.

6. Budsjett for 2020

Budsjett for 2020 sette sopp med en inntekt på kr 497 300., og en utgift på kr 486 500, og med et driftsresultat på kr 10 800.

Vedtak: Enstemmig vedtatt

7. Fastsetting av medlemskontingent for 2021

Styret foreslår ingen endringer i medlemskontingent for 2021, som innebærer at kontingenten blir kr 300.

Vedtak: Styret forslag enstemmig vedtatt.

8. Innkommne saker

Det var ikke meldt inn noen ekstra saker til årsmøtet.

9. Valg

A. Valg av leder for 2 år

- Johan G Foss, Frøya enstemmig valgt

B. 2 styremedlemmer for 2 år:

- John Ola Selbekk, Lensvik
- Bente Heggvik, Hitra/Trondheim

Begge enstemmig valgt

C. 3 varamedlemmer for 1 år

- Eilert Bjørkvik, Rissa
- Johan Mjønes, Snillfjord
- Ernst R Øyangen, Trondheim

Alle enstemmig valgt

D. Revisor og vararevisor for 2 år

- Revisor. Per Husby, Rissa
 - Vararevisor: Sturla Leth-Olsen, Bjugn
- Begge enstemmig valgt

E. Et medlem til valgkomitéen for 3 år:

- Hilde Murvold Borgfjord, Stadsbygd
- ble enstemmig valgt.

10. Avslutning

Johan G Foss takket Rigmor Aastum og Kristin Svendsen, som begge hadde takket nei til gjenvalg, for godt arbeid som styremedlemmer.

Et vellykket årsmøte ble avsluttet 13:33.

Foto fra årsmøtet: ● Fridtjof Simonsen ● Helge Bueng

Tross korona-epidemi ble det godt oppmøte på årsmøtet i Bessaker 12. september. Vik-Bessaker la forholdene godt tilrette for et årsmøte i grendahuset godt tilpasset gjeldene regler i forbindelse med korona-epidemien. Robu-kroa sørget for god servering med nydelig mat under hele arrangementet. Bildet er fra årsmøteforhandlingene. Foto: Fridtjof Simonsen

Glimt fra årsmøtet på Bessaker

Styrebordet med Helge, Eilert, John G og Bernt Jørgen.

Revisorene Per og Sturla.

Robu-kroa sørget for god servering til møtedeltakerne.

Etter årsmøtet var det tur opp til vindparken på Bessakerfjellet. Thore Erling Pettersen fortalte om prosessen rundt vindparken og sine erfaringer som grunneier og nabo.

«Dæm e stor ja....»

Bli kjent med gamle Fosen

Utdrag av introduksjonen til Fosens historie bind 2 - 1700 - 1860

Verket Fosens historie handler om det gamle Fosen, Fosen fogderi. Dette fogderiet var et av de fire «sjølena» i Midt-Norge – Romsdal, Nordmøre, Fosen og Namdal. Som navnet sier, var dette sjøvendte landskaper. Fosen var det mest sjøvendte.

Fogderi var på denne tida den viktigste lokale administrative enheten, betjent av en fogd og en sorenskriver, begge kongelige embetsmenn. *Fogden* hadde politi- og påtalemyndighet, hadde ansvar for skatteoppkrevinga og var leder av bygdetinget. *Sorenskriveneren* var sekretær for bygdetinget, han var dommer i bygdetingsretten og hadde ellers mellom anna ansvar for tinglysing og føring av pantebøker.

På **det kirkelige området** utgjorde Fosen et prosti, som ble betjent av en prost. Dette var en stilling som ble tillagt en av de seks sokneprestene i prostiet.

Militært var Fosen ikke noen enhet. Noen ytre bygder (Hitra og Ørland prestegjeld først og fremst), leverte folk til sjøforsvaret, de andre bygdene leverte soldater til hæren.

Rike fiskeområder. Øyrikene på strandflata var nakne og karrige med tanke på jordbruk, men med gode muligheter for fiskeri, både innakjærs og utaskjærs. Her lå store, gamle fiskevær: Kvinnværet, Titran, Kya, Sula, Mausund, Froan og Halten.

Lengst nord i Fosen var det også et stort fiskeridistriktet: Bjørnør med mange øyer

med fiskevær, som Skjervøyen, Kalværet og Skokkeløya i Osen, Allmenningen/Vedøya og Måøya i Roan, og Hosnaøyen i Stokksund.

Fosen hadde dessuten mange gode **sildefjorder**. Bjugnfjorden og Stjørnfjorden hadde nasjonalt ry som sildefjorder.

Laksefisket var også av stor betydning i deler av Fosen. Det var ikke mange store lakselver i Fosen, men fosningene høsta av den laksen som gikk inn Trondheimsfjorden. Gode laksvorper kasta rikdom av seg, og plassene var ettertrakta.

Elver og dalfører. Fosen var rik på øyer og fjorder, men fattig på større elver og dalfører. De største dalførene er Skaudalen i Rissa (3 mil), Stordalen i Åfjorden (2 mil), Steinsdalen i Osen (1,5 mil) og Hofstaddalen i Roan (1 mil).

Alle var fiskere og alle var jordbrukere. De fleste fiska sin egen matfisk, på Sula så vel som på Stadsbygda. Men alle som hadde noen mulighet for det, dreiv også jordbruk, med husdyr og helst også åker. Matforsyninga fra jorda var viktig.

Jordbrukslandet. Folk ville gjerne bo ved sjøen og ha én fot i sjøen og én på land,

men i Fosen stuper landet mange steder rett i sjøen og gir ikke plass til bosetting. Boplasser fantes helst inni fjordene og på øyene.

Det gamle åkerlandet i Fosen var av marint opphav, gammel sandfjære som landhevinga hadde tørrlagt. Ørlandet utmerka seg med slik sand- og leirjord, som ellers fantes inne i fjorder og vikar og rundt elveøser. Men store sand- og leirjordsområder fantes også på Nes i Bjugn (Tynnøl-Nes-Hellem), og på øyer som Storfosna og Lauvøya, og ikke minst: på Stadsbygda og i Rissa.

Breibygder. Breie jordbruksbygder fantes på Stadsbygda, rundt Strømmen og Botnen i Rissa og på Ørlandet (men mesteparten av Ørlandet lå udyrka ennå i 1860). Breibygder i mindre format var det flere steder, som i Vassbygda i Hemne (rundt Rovatnet), i Lensvika, på Nes i Bjugn, i Stordalen i Åfjorden, og ved utløpet av Steinsdalselva i Osen.

Inndelingen av Fosen

Det var to administrative inndelinger på denne tida, en kirkelig, i prestegjeld, og en verdslig, i tinglag.

Et prestegjeld var et område (sokn) som var knytta til en hovedkirke og en sokneprest.

Et tinglag var et område som sokna til et bygdeting.

Prestegjeld og tinglaga hadde ulikt opphav og hadde ikke alltid sammenfallende grenser. Begge hadde sine røtter i tidlig mellomalder, prestegjeld i kirkeutbygginga, tinglaga i skipreidene som skulle stille skip og mannskap til leidangen.

Prestegjeld i Fosen

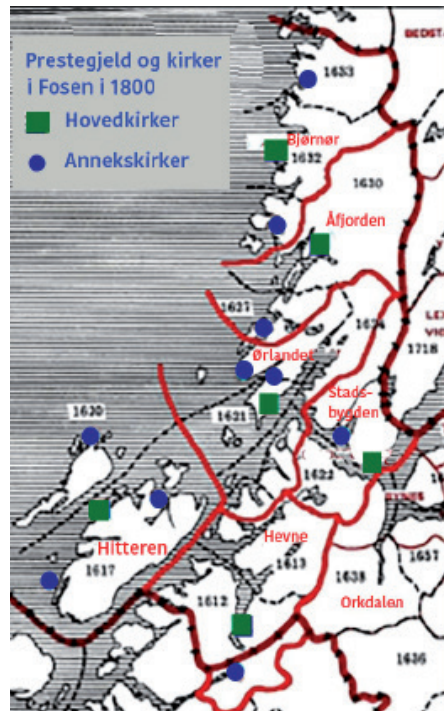
Fram til 1765 bestod Fosen av 5 prestegjeld:

- **Hitra prestegjeld**, som omfatta Hitra, Frøya, Hemne og Vinje, med i alt 7 kirker: Dolm, Fillan, Hemne, Vinje og værkyrkene på Kvennværet, Sula og Titrån (de to siste ble lagt ned henholdsvis 1755 og 1774).

- **Ørland prestegjeld** omfatta Ørlandet, Agdenes, Stjørna og Bjugn og hadde 3 kirker, Ørland, Nes og Bjugn.
- **Stadsbygd prestegjeld** omfatta Stadsbygda og Ingdalen, Rissa og Lensvika og hadde 2 kirker, Stadsbygd og Rissa.
- **Åfjord prestegjeld**, omfatta Åfjorden og Jøssund, med 2 kirker, Å og Jøssund.
- **Bjørnør prestegjeld**, omfatta Roan, Osen og Stoksund, med 3 kirker, ei i hver av sokna.

Alle disse kirkene gikk tilbake til mellomalderen, så nær som Bjugn kirke, den var en «nykomling» fra 1637, fra den store sildetida.

I 1765 ble Hemne skilt ut fra Hitra prestegjeld. Det ble da 6 prestegjeld, inndelinga slik:

Hvert prestegjeld hadde ei hovedkirke og ei eller flere annekskirker. Til hver kirke hørte et sokn.

Soknefolket søkte til soknekirka og betalte tiende til den, og yta i tillegg arbeid og materialer når det trengtes.

Hovedkirkene var normalt de eldste kirkene, og kunne fortsatt kreve ytelser fra hele prestegjeldet ved store reparasjoner eller gjenoppbygginger. Kirkene lå i bygdesentrene. Bygdene og bygdesamhörigheten ble skapt av geografien, men også av kirkene, og i noen grad av tinglaga.

Områder med tynn befolkning fikk ikke noen kirke og ble ikke egne sokn. Det gjaldt f.eks Lensvik og Agdenes, som ble liggende under kirkene på den mer tettbygde nordsida av fjorden. Ingdalen lå til Stadsbygd kirke, Lensvika til Rissa og Agdenes til Ørland kirke.

Tinglaga

I begynnelsen av 1700-tallet var det 8 tinglag i Fosen: Hitra, Hemne, Stadsbygd, Rissa, Ørland, Hellem, Åfjord og Bjørnør. I 1726 ble Hellem tinglag lagt ned og delt mellom Ørland og Åfjord tinglag. Det var 6 prestegjeld, men 7 tinglag. Kartet ble da slik:

For Bjørnør, Åfjord og Ørland var tinglags- og prestegjeldsgrensene sammenfallende.

Stadsbygd prestegjeld bestod to tinglag: Rissa og Stadsbygd. I Hemne var det mer rotete.

Innhitra og en snipp av Aure (ut mot leia) hørte med til Hemne tinglag, men ikke til Hemne prestegjeld. Derimot hørte Vinje med til Hemne prestegjeld, men ikke Hemne tinglag!

Bygdedannende fjorder

Fjorder av passende størrelse danna bygder. Hemne var skapt av Hemnfjorden. Stjørnfjorden, Bjugnfjorden, Åfjorden og Stoksund-Linesfjorden var også bygdedannende fjorder. Sør på Fosenhalvøya var Botnen tidlegere en fjord, trolig med navnet Rissi. Fjorden var liten, men med gode jordbruksområder omkring konstituerte den ei stor bygd, som den ga navn til.

Et enhetlig kulturområde

Fosen var et forholdsvis enhetlig kulturområde. Åfjordsbåten er uttrykk for denne felleskulturen. I Lofoten ble fosningene under ett omtalt som stadværingar. Navn som Rissværingseila og Stadværingseila i fiskeværet Kya (og kanskje også Stadværsøya og Reinsøya i Halten) er vitnemål om kontakt innad i Fosen. Det klareste vitnemålet om omfattende indre kontakt over lang tid er likevel at Fosen hadde sin egen dialekt. Fosenmålet stod så sterkt at det satte preg på dialekten i Trondheim by.

Kultursoner i Fosen

Om Fosen var et enhetlig område, så var det også forskjeller. Vi kan skille ut en øy- og værseone, en fjordsone og kanskje også en indre sone. Også i Fosen var det dialektforskjeller og dialektsoner. Dialektsonene må ha vært «kontaktsoner», ellers ville ikke dialekten ha utvikla seg likt. Dermed er det rimelig om dialektsonene også markerer kultursoner. Hoveddialekten i Fosen kan kalles kysttrønderisk. Den var prega av at mange mer ekstreme trønderformer var avslipt. I Fosen ble det værre, ikke vårrå, sænna, ikke sønnu. Dativ falt også tidlig bort i fosenmålet. Avslippinga var resultat av kontakten utad. Fosenmålet fikk et mer moderne preg.

Bygder til sjøs og bygder til lands

På 15 -1600-tallet gikk det et fiskalt (skattemessig) skille mellom bygder «til lands» og bygder «til sjøs» i Fosen. Hemne, Ørland, Rissa og Stadsbygd tinglag lå til lands; Hitra tinglag, Hellem (Bjugn og Nes), Åfjord og Bjørnør tinglag lå til sjøs, de henta rikdom fra fiskeria og hadde høyere skattesats enn de til lands.

Skogen var viktig

Skoggrensa dro et viktig skille gjennom fogderiet, også kulturelt. Skogbruksbygdene i Fosen var Hemne og Åfjorden, i mindre format også Skaudalen og Innhitra. Skogen skaffa viktige råvarer, først og fremst tømmer og trematerial, til sagbruk og salg, men ikke minst til eget bruk, til hus, båter og gjenstander, og til brensel. Tre var hovedmaterialet i bygnings- og gjenstandskulturen. Når dette mangla i store deler av kystområdet, gjorde det at kystfolket ikke utvikla like gode ferdigheter i trearbeid som folk i skogbygdene, og gjenstandskulturen ble fattigere.

Også store jordbruksbygder som Stadsbygda, Ørlandet og sentrale deler av Rissa, hadde mangel på skog og trematerialer.

Fosen – en adelens høyborg

Fosen skilte seg ut som det mest adelsdominerte fogderiet i hele Trøndelag. Adelsdominansen ser ikke ut til å ha vært så stor i mellomalderen. Før reformasjonen var det kirka som var den dominerande godseieren.

Austrått overtok mye gods fra kirkelige institusjoner først på 1500-tallet. Omkring 1600 poppa det opp flere adelige setegårder i Fosen: Tøndel i Bjugn og Holla i Hemne, begge som knoppskyttinger fra Austrått, og Storfosna «fra nyan». Adelsdominansen i Fosen nådde toppen på 1600-tallet.

Fosen hadde et kloster i mellomalderen: Reins kloster i Rissa. Det var det ingen andre av sjølena som hadde. Reinsklosteret gikk på 1600-tallet over til å bli et adelsgods, med en svær godssamling, større enn Austråtts.

Fosen mangla oppland

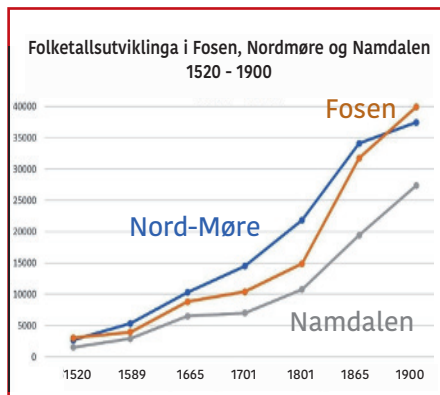
En viktig forhold var at Fosen ikke hadde noe oppland. Fosen var et «grunt» fogderi. De andre fogderia var «djupere», de hadde store dalfører som munna ut i fjordbotnene og skapte grunnlag for varebytte og markedsplasser – Mælamarknaden i Namdalen; Verdalsøra, Levanger og Orkdalsøra i Trondheimsfjorden; Veblungsnes i Romsdalen og i noen grad Sunndalsøra på Nordmøre. Slikt eksisterte ikke i Fosen.

Fosen fikk ingen bydannelse

I alle de tre andre sjølena vokste det fram byer på 1700-1800-tallet: Molde i Romsdalen og Kristiansund på Nordmøre ble kjøpstader i 1742, Namsos i Namdalen i 1845. Dette skjedde ikke i Fosen. Fosen utvikla heller ikke noe sentrum. Årsaken var utvilsomt nærheten til Trondheim. En kunne tru at Ørlandet, med adelsdominans og sentral plassering, kunne bli et sentrum. Men Ørlandet lå for nært både Trondheim og Kristiansund, og adelen hadde andre interesser.

Fosen hevda seg godt likevel, selv om Fosen ikke hadde markedsplasser, og fikkingen særlig for eksempel storkipsfart. På denne bakgrunnen er folketallsutviklinga på 1800-tallet overraskende. Før hundreåret var omme, hadde Fosen gått forbi både Namdalen og Nordmøre i folketall.

John G Foss

Museet Kystens Arv

Museet Kystens Arv ligger sørvendt og idyllisk ved Trondheimsfjorden på Stadsbygda i IndreFosen kommune. Her er et spennende trebåtbyggeri, et nytt formidlingsbygg med 4 utstillinger, kafé, butikk, og mange naust fulle av båter og stort uteområde. I 2020 økte også besøkstallene til museet.

Museet Kystens Arv er et museum for kystkultur, trebåtbygging og handlingsbåren kunnskap. Museet er også ett av landets få museer med eget båtbyggeri som driver aktiv formidling av denne immaterielle kunnskapen. Museets spesial- område er å ta vare på den klinkbygde båten og alle kulturuttrykk som er knyttet til denne, slik som kysthåndverk, båtbygging, sjøbruk, fiske, segling, tekstiler og hverdagsliv. Museet har også en stor og variert samling av åpne klinkbygde båter. Med årene har museet vokst seg større og i 2020 var det totalt sju faste ansatte i tillegg til to

læringer i trebåtbyggerfaget. Siden 2005 har Museet Kystens Arv også vært ett av 9 museer i Museene i Sør-Trøndelag (MiST).

UTSTILLINGER

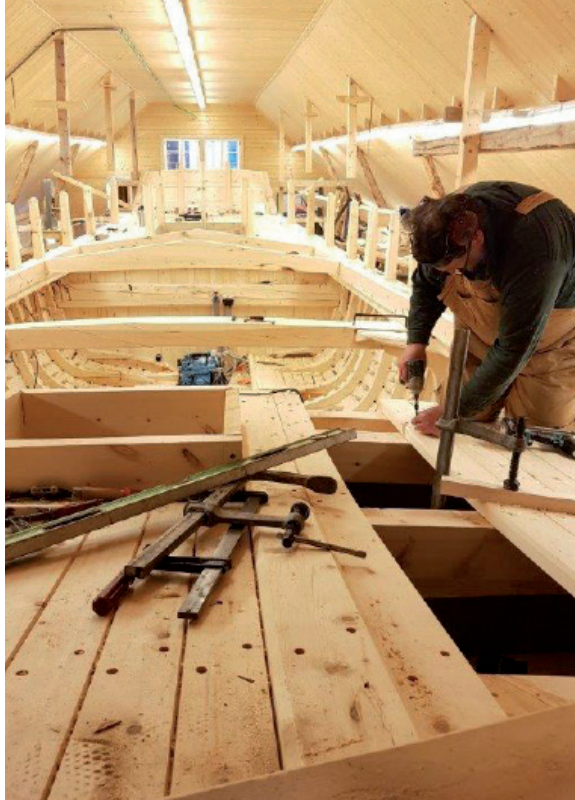
Museet har flere utstillinger. Miljøutstillingen «Håp for Havet» er ennå dagsaktuell: vil plast og mikroplast ødelegge verdenshavene – og hva kan vi gjøre for å unngå det? For det enkelte mennesket er havet uendelig stort. Men kan vi bruke havet som søppelkasse? Utstillinga har mange oppgaver for barn samt en egen rebusløype.

I utstillinga «Lofotfisket» fortelles den utrolige historien om folket som segla nordover, udødeliggjort i Johan Bojers roman «Den siste viking.» Denne utstillinga var museets første utstilling og ble åpnet av daværende kronprinspar i 1989. En ny familieutstilling ble åpnet på museet i 2020. Utstillinga «Båt og bærekraft» fyller 300m² kystkulturhistorie både på bakken

og i lufta. Her er noe både for voksne og barn som kan oppleve historien om kyst folk levesett langs kysten i Trøndelag de siste 150 årene.

BÅTBYGGERIET

Museet Kystens Arv har et aktivt båtbyggeri, som bygger klinkbygde tradisjonsbåter året rundt. Båtbyggeriet på Museet Kystens Arv ledes av båtbygger Einar Borgfjord. Båtskott bygger 2-3 tradisjonelle, åpne trebåter i året – som f.eks. Åfjordsbåt, Innherredsbat, Nordmørsbat, listerbåt, notgavler og spissbåter. Her bevares den handlingsbårne kunnskapen knyttet til båtbygginga, ved å ha dyktige lærlinger som fører faget og kunnskapen videre. Hovedfokuset ligger på Trøndelags lokale tradisjonsbåt, Åfjordsbåten. Båtbyggerne har bygd over 250 båter til nå og vunnet en rekke priser for sitt viktige arbeid.

BÅTHALLEN

Museet har en variert båtsamling av klinkbygde båter. I båthallen er det utstilt nøye utvalgte trebåter fra Sunnmøre til Rana.

Her henger den langstrakte og majestetiske kongesjaluppen (robåt på et krigsskip) som førte Kong Oscar II i land i Trondheim på 1800-tallet.

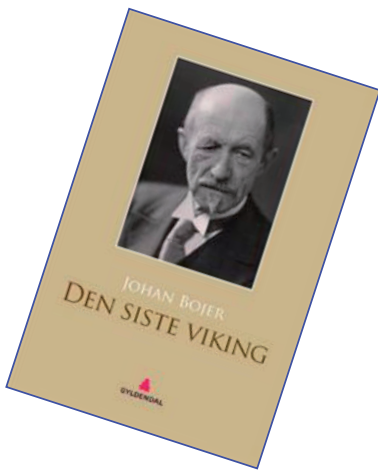
Romanfiguren fra «Den siste viking» av Johan Bojer, «Jakob med litjefoten», var å finne på den andre enden av den sosiale skalaen. Figuren var bygd på en ekte person som het Jakob Åsan. Hør mer om hans utrolige liv hvor også båten hans har funnet sin naturlige plass i utstillingen. Her er også «den farlige Havhesten», den sjeldne innherredsfæringen, ferja fra Gipling og alle størrelser av Åfjordsbåter fra færing til læstabåt.

FAMILIEMUSEUM

Museet Kystens Arv har som mål å være et levende familiemuseum med tumleplass ute, et eget båtbyggeri for barn, sandkasse, lekebåt og båtbaseng. Barn (og voksne) kan ro båter i elva og dra på oppdagelsesferd, lære morsomme knuter eller gå på rebusjakt etter «Jekteskipper Olsens pengeskrin.» I fjæra og på stranda kan barna lete etter småkryp under steiner og tang eller fiske etter krabber fra brygga.

NYTT PUBLIKUMSBYGG I 2017

Et etterlengtet publikumsbygg ble åpnet i 2017. Bygget gjorde det mulig for Kystens Arv å bli et tilnærmet helårsåpent museum med plass til flere utstillinger, foredragssal, båthall, gjenstandsmagasin, kafé og museumsbutikk.

BOJERJUBILEUM I 2021

Museet arbeider nå fram mot Johan Bojer-jubileet i 2021 med feiringen av at det da er 100 år siden utgivelsen av Bojers roman «Den siste viking».

Museet markerer jubileet blant annet med oppsettelsen av spelet «**Den siste viking**» på museets utendørscene 19. - 30. august 2021.

FISKEJARK (BØRSABÅT) MED EL-MOTOR

I 2020 sjøsatte båtbyggeriet en nyvinning, nemlig en nybygd tradisjonell fiskesjark (Børs-abåt) innsatt el-motor. Denne blandinga av tradisjonen og det moderne er noe museet skal fortsette arbeidet med i 2021.

Holger Stjern

Fosenferja kommer til Skansen Foto: Oscar A Johansen /Mikipedia

Nest etter båtmotoren og automobilen er det ikke noe som har forandret livet for fosningene så til de grader som Fosenferja. Det første fergesambandet mellom Fosenhalvøya og Trondheim var starten på en epoke der bilferge overtok person- og varebefordringen på Fosenkysten..

I de første årene etter andre verdenskrig ble det arbeidet intens med kommunikasjonene i hele Fosen.

En av foregangsmennene var ørdfører i Stoksund, Holger Stjern. Hans største prosjekt var vegen mellom Herfjord i Stoksund til Morkemo i Åfjord langs Paulen, et prosjekt som ble ansett som en umulighet da.

Men Holger ville mer. Han mente fergeforbindelse om Trondheimsfjorden ville ha stor betydning. Etter som vegnettet ble bygd ut (Åfjord og Ørland/Bjugn fikk vegforbindelse med riksvegnettet via Stjørna, Verrastranda til Steinkjer/Namsos i 1950), tok planene om en fergeforbindelse mellom Vanvikan og Trondheim form.

15. desember 1952 ble Fosenferja AS stiftet med Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim som de største aksjonærene. I tillegg gikk Rissa, Stjørna, Ørland, Bjugn, Nes, Jøssund, Åfjord og Stoksund herreder inn med aksjekapital. Stadsbygd så ikke verdien av prosjektet. De ville beholde Fosenbåten direkte inn til byen. Holger Stjern ble valgt som den første styreformannen. Nå ble det bygd veg fra Rissa til Vanvikan. 16. mai 1955 var den første Fosenferja ferdig på Ørens Mek Verksted som bygg nr 234.

Torsdag 26. mai ble sambandet åpnet, og dagen etter - fredag før pinse - ble ferga satt i regulær trafikk. Responsen var enorm. Fosninger bosatt i Trondheim måtte være med på dette. Folk stod i kø til langt på natt for å få være med ferja. Med en overfartstid på 50 minutter var det tid både til kaffe og mat. Helgaforsyningen til kiosken tok fort slutt, men det gjorde ingenting. Dette var framtida!

Fosenferga var 38,4 m lang og hadde plass til 20 personbiler og 300 passasjerer.

Holger Stjern (1888-1968) var født i Åfjord, men fra 1916 gårdbruker i Lundfjord i Stoksund. Han var medlem av Stoksund herredsstyre 1928 - 1955. Med unntak av krigsåra var han ordfører der fra 1931 til 1955 og samtidig medlem av fylkestinget (formann i 1950). Han var innvalgt vararepresentant for Bondpartiet (dagens Senterparti) på Stortinget fra 1945 - 1953, men møtte som fast medlem som Nils Trædals etterfølger etter at Trædal døde 12. okt 1948. Som stortingsrepresentant var han medlem av bl.a. Sjøfarts- og fiskerikomiteen.

Med avgang annenhver time betød det en kapasitet på 10 biler i timen på sambandet på dagtid. (Til sammenligning er dagens trailere er opp til 24 m)

Det ble fort behov for ny ferge. Ørens Mek Verksted i Trondheim leverte ferga 1. august 1958, og satt i rute dagen etter. Ferga like stor som Fosenferja, men hadde styrhus i en ekstra dekk og salong med utsikt framover. Nå var kapasiteten på sambandet doblet, til hele 20 biler i timen. Stuet mannskapet godt, kunne det bli plass for et par biler til.

Den nye ferja ble døpt MF Holger Stjern.

Trafikken over sambandet økte. Den tredje ferga, Lagatun kom i 1964, samme år som leksvik fikk vegforbindelse med Vanvikan.

I 1972 var det seks ferger i drift på sambandet, med avgang hvert tjuende minutt, men nå var biler i ferd med å bli allemannseie, ogkøene vokste. Fredagskveldene med kø på Skansen og vestov er og ditto søndagskveldene i Vanvikbakkane ble det vanlige.

Fergene Vanvikan - Skansen

Ferge	Bygd	Lengde	Anntall biler	Antall passasjer
Fosenferja	1955	38,4	20	300
Holger Stjern	1958	38,4	20	300
Lagatun	1964	41,8	25	100
Ladejarl	1966	41,8	27	296
Hertug Skule	1969	38,0	25	234
Austrått	1972	51,6	37	300

Tidligere ordfører i Leksvik, Ingvar Sæther, forteller om et møte midt på 1970-tallet mellom ordførere på Fosen med Vegvesenet om større ferje rmidt på 1970-tallet hadde et møte med Vegvesenet om større ferger.

Nå var det kommet en ny strek på kartet, Flakk - Rørvik. Ordførerne protesterte, men til ingen nytte. Det nye sambandet ble tatt i bruk i november 1978 og offisielt åpnet av kong Olav 14. juni 1979. En tid var det to samband, inntil sambandet Vanvikan - Skansen ble nedlagt for bilferjetrafikk 13. april 1982.

Helge Bueng

A-S FOSENFERJA			
Skansen - Trondheim			
Telefon 24426			
Sommerruter 1957			
	Mandag, Fredag	Lørdag	Søndag
Avgang Vanvikan	7.00	7.00	7.00
» »	9.30 ¹⁾	9.30 ¹⁾	9.00
» »	11.30	11.30	11.00 ⁴⁾
» »	15.00	13.30	14.00
» »	17.00 ²⁾	15.30 ³⁾	16.00
» »	19.00	17.30	18.00
» »	22.00	(* 19.30 *)	20.00
» »		22.00	22.00 ⁵⁾
Avgang Trondheim	8.30 ⁶⁾	8.30 ⁶⁾	8.00
» »	10.30	10.30	10.00 ¹⁾
» »	14.00	12.30	12.00
» »	16.00 ¹⁾	14.30 ¹⁾	15.00
» »	18.00	16.30 ¹⁾	17.00
» »	21.00	18.30	19.00
» »	23.15	(* 20.30 *)	21.00 ¹⁾
» »		23.15	23.15

Styremedlem i Fosen Historielag, Bernt Jørgen Stranden reiste sammen med sju andre til Finland og tok Holger Stjern heim fra Finland i oktober 2020. Her nyter Bernt Jørgen en kaffe foran i salongen. ferga er i god stand. Atmosfæren og lukta er som før. (Foto: Fosenferja AS)

Holger Stjern tilbake til Trøndelag

En gruppe entusiaster rundt Kystlaget i Trondheim hadde lenge jaktet på en av Fosen-fergene, da de fikk vite at Holger Stjern, som levde i beste velgående på de finske innsjøer, ville komme for salg.

5. august 2020 ble Fosenferja AS stiftet. Ti entusiaster la inn NOK 10 000 hver i aksjekapital. 1. september var foretaket registrert i Brønnøysund med Torstein Holm som styreleder.

Det gikk ikke mange dagene før ferga ble inspisert i Finland og kontrakt om kjøp underskrevet.

Etter at MF Holger Stjern ble tatt ut av trafikk på Skansen - Vanvikan, ble den i juni 1982 solgt til Fekete AS i Tønsberg, som tre

uker senere solgte båten til Nurmes Marina i Finland. Ferja ble omdøpt til «Pielinen», samme navn som innsjøen hvor ferja har gått i rute inntil nå i sommer.

Nå gikk alt fort. Nødvendige kontroller og papirer ble utstedt i rekordfart, og ferja ble klargjort for tur heim til Trøndelag. Den måtte heim før isen la seg på de finske innsjøene og høststormene på Norskekysten.

10. oktober startet turen fra innsjøen i Finland via kanaler i Russland ned ved St. Petersburg og videre ut i Østersjøen, og opp til Skagen, der karene valgte å gå rett over Skagerak til Arendal. Det var litt «skvappel» på turen over mot Norge, men derfra og opp til Trøndelag var værgudene mer enn villige til å hjelpe Holger Stjern hjem.

Tirsdag 20. oktober ankret ferja opp ved Kvernhusvik Skipsverft på Hitra, hvor den umiddelbart ble tatt opp i dokken.

Den pusses og ordnes, slik at folk igjen kan oppleve MF Holger Stjern på Trondheimsfjorden. Et viktig kulturminne er kommet heim.

Helge Bueng

De som vil å støtte bevaringsarbeidet kan benytte VIPPS # 622360 (Gave over kr. 1.000,- honoreres med diplom)

Holger Stjern vel framme på Kvernhusvik Verft på Hitra. (Foto: Fosenferja AS)

Ny, spennede bok om Augusta Paasche Aasen

Hun ble født på Skjærvøya i Osen og gravlagt ved Kremels mur i Moskva.

Augusta Aasen (1878- 1920) ble født på Skjervøya i Osen. Som ung kom hun til Nam-sos og senere til Steinkjer, der hun giftet seg med boktrykker Edolf Aasen (1877-1969). De fikk sønnen Arne Paasche Aasen (1901-1978), arbeiderpoeten, kanskje mest kjent for sangteksten «De nære ting».

Før familien dro til Trondheim gikk hun på Levanger Lærerskole. I Trondheim ble hun i 1905, 27 år gammel, en av stifterne av Trondheim Arbeiderkvinneforening. Hun ble første kvinne i Trondheim bystyre, innvalgt på Arbeiderpartiets liste for perioden 1908-1910.

Familien flyttet til Oslo i 1912. Augusta kom raskt inn i Arbeiderpartiets mest markante gruppering, og ble sekretær for Norges Sosialdemokratiske ungdomsforbund til 1914.

I Oslo ble hun en politisk agitator for Arbeiderpartiet, og på «påskelandsmøtet» i 1918 kom hun med i det sentrale partiarbeidet. Hun engasjerte seg sterkt for kvinner rettigheter. Kampen for fødselsregulering, befruktningshindrende midler og mødrehygienekontorer var i ferd med å utvikle seg til en kampsak for arbeidsbevegelsen og arbeiderkvinnene.

I 1918 skrev hun i en artikkel: «Vi fik en stemmeseddel i haanden, men det samfundsmæssige arbeide skulde manden gjøre. Vi har aldrig tat nogen aktiv del i dette arbejde. Det skal noget langt andet til end en gang hvert andet eller tredje aar at bruke en stemmeseddel» Hun agiterte sterkt for blant annet for kvinners rett til lik lønn for likt arbeid. Hun skriver videre: «Kvinderne burde forstaa, at naar hun kræver høire løn og andre fordeler paa arbejdspladsen, saa hjælper hun derved mændene i deres kamp.

*Augusta
Paasche Aasen
(1878 - 1920)*

Og det er jo disse mænd som ved sit arbejde skal holde vore hjem oppe.»

Hun fikk også en sentral rolle i bladet «Kvinden», som byttet navn til «Arbeiderkvinnen» med kvinnepolitiske artikler med klart marxistisk preg. De støttet Clara Zetkin's arbeid for etableringen av den internasjonale, kommunistiske kvinnedagen 8. mars.

Sommeren 1920 var det innkalt til Kominterns 2. kongress. Den ble avviklet i Moskva fra 19. juli til 7. august 1920. Augusta Aasen var valgt delegert sammen med bl.a. Einar Gerhardsen, som representerte ungdomsforbundet.

Augusta Aasen omkom under et flystevne i Moskva 3. august 1920. Hun ble truffet av den ene vingen på et fly som kom ut av kurs og krasjlandet. Augusta døde på et sykehus få timer etter. Hun ble stedt til hvile ved Kremels mur i Moskva under en storslått begravelse med flere tusen deltakere.

På dagen 100 år etter hennes død ble det avduket en minneplate over henne på Skjærvøya.

Arild Bye har samlet historien om Augusta i boka «Augusta Paasche Aasen - viljen - striden - reisen». Den lesverdige boka er ny av året. Du får kjøpt den i bokhandelen.

Helge Bueng

Kystmuseet på Hitra ordner havbruksarkiver for hele landet

Kystmuseet på Hitra har et nasjonalt ansvar for å samle inn dokumentasjon og formidle kunnskap om framvekst og utvikling av norsk havbruksnæring. Dette mandatet ivaretar museet på flere vis. Vi arrangerer bla. visningsturer til et oppdrettsanlegg i drift. Vi har så langt registrert og publisert på Digitalt Museum (digitaltmuseum.no) mer enn 140 gjenstander og digitalisert 10.000 dias knyttet til næringen. Så har vi lagt ned et stort arbeid i å fremskaffe, og ta vare på arkiver etter de mange aktører som har vært delaktig i fremveksten av norsk havbruk.

Arkivmaterialet utgjør rundt 200 hyllemeter og inneholder dokumentasjon fra mer enn 60 ulike aktører fra hele landet. Ordet havbruk er en samlebetegnelse, som omfatter oppdrett og dyrking av både laks, ørret og skalldyr. Vi har materiale fra mange aktører, her kan nevnes produsenter, forskningsinstitusjoner, veterinærinstituttet, salgslag, offentlige instanser og kommuner.

Pionertiden synes vi er spesielt interessant, der prøving og feiling var en del av hverdagen for de som syslet med oppdrett. Ingen hadde oppskriften, så her måtte man prøve seg frem. Noen hadde økonomi til å tåle nedturene som kom i den første tiden, mens andre slet for å holde det gående. Det finnes eksempler på de som måtte gjøre

dypt innhogg i familieøkonomien for å gjennomføre prosjekter. I disse tilfellene kunne det bli et foretak, der prioriteringene kanskje ikke var like populære hos alle medlemmer i familien.

En av de første på Hitra som begynte å interessere seg for oppdrett av fisk, var Arne Ratchje. Lensmannsbetjent i gamle Sandstad Lensmannsdistrikt og medlem i Lingekompaniet under andre verdenskrig. Han var på besøk i Danmark på slutten av 50-tallet og ble imponert over danskenes dambruk. Ratchje kjøpte med seg befruktet ørretrogn hjem, og fikk dette klekket ut før han satte yngelen ut i oppvekstkummer i tre på Utset på Innhitra. Noen økonomisk gevinst ble det ikke for Arne Ratchje, som etter hvert avviklet virksomheten. Men interessen var fortsatt stor og han prøvde seg igjen på et annet område på Hitra, i Kaldkløvan, ikke så langt fra Fillan. Dette anlegget overdro han til brødrene Sivert og Ove Grøntvedt. De

Arne Ratchje

hadde gjort seg gode penger på sildefiske, og hadde større mulighet for å pådra seg risiko for økonomiske tap. Kanskje hadde Ratchjes og andre pioneres prøving og feiling luket bort mye av «barnesykdommene» i oppdrettsnæringens begynnelse. Vi liker å si at startskuddet for den eventyrlige suksessen oppdrett av laks har fått gikk med Grøntvedtkarenes inntreden i bransjen.

Dette er litt av materialet som utgjør havbruksarkivene. De handler om en kulturarv som er nær i tid, men likevel er det ikke alle som kjenner til oppstartsfasen. Dagens stor-drift og milliardinntekter kan spores tilbake til karer som tok sjanser, og ikke ga opp. På den andre siden ser vi i dag også baksiden av havbruksnæringene som storindustri. Det handler om forurensing, miljø og dyrevelferd. Mange problemer ble løst, mens nye har dukket opp.

Vi håper etter hvert at arkivene blir til nytte for både studenter, forskere, journalister og folk flest. På museums- og arkivfaglig vis skal flere sider ved næringen belyses. En del materiale vil bli skannet og publisert på Digitalarkivet, men det meste blir lagt

200 hyllemeter med havbrukshistorie

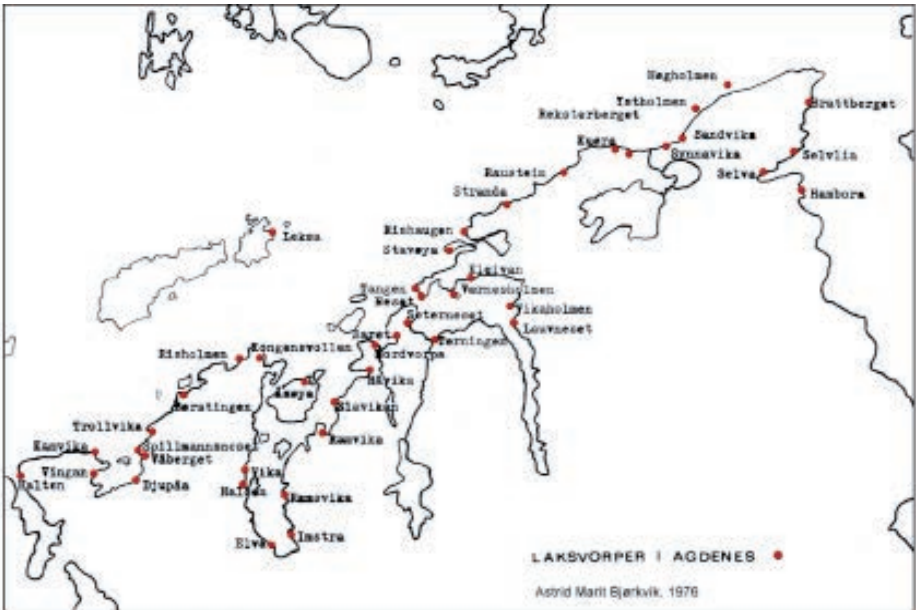
ut på Arkivportalen, så kan den som vil ta turen innom Statsarkivet i Trondheim og ta dypdykk ned i en skattekiste med informasjon om en næring som mange av oss har et forhold til i dag, iallfall i regionen Fosen.

Bente Heggvik

Brødrene Siver og Ove Grøntvedt var med og la grunnlaget for oppdrettseventyret

Agdenes - størst på laks i Fosen i gammel tid

Laksefisket var ei viktig attåttnæring for mange grunneiere i Fosen. Det var ikke så mange store lakseelver her – de viktigste var Skauga i Rissa, Nordelva i Stjørna, Stordalselva i Åfjorden og Steinsdalselva i Osen – men fosningene høsta stort av laksestimen som gikk inn Trondheims-fjorden.

Laksefisket i sjøen foregikk hovedsaklig i vorper. Det var en fangstinnretning som bestod av et høgt stillas der det satt en person og fulgte med om det kom laks inn i ei stengnot under vorpa. Slike innretninger var det fullt av i rundt munningen av Trondheimsfjorden, i Hasselvika, Stjørnfjorden og Ørlandet, men aller mest i Agdenes. Astrid Marit Bjørkvik har skrevet artikler om laksevorperne i Hasselvika og Agdenes, i Årbok for Fosen 1973 og 1976.

De beste vorperne gav god fortjeneste og kunne bli vurdert som mer verdifulle enn gården de hørte til. Gården Seternes ved utløpet av Verrafjorden i Agdenes var på 1/2

spann og ble i 1803 taksert til 100 riksdaler. Vorpa som lå under gården, ble taksert til 200 riksdaler (Astrid Marit Bjørkvik).

Fra 1870 ble vorperne gradvis utkonkurrert av kilnøtene. Men ennå etter krigen var vorper i bruk. Kåre Seternes på Moldtun bygde stor, ny driftsbygning på gården i 1947, av teglstein med med låve av reisverk. Han leide folk til alt. – Sjøl stod eg i ståarvorpa heile sommaren, og betalte heile bygget med det, fortalte han (Johan Mjønes).

Men det foregikk laksefiske oppe i elvene også, med faste fangstinnretninger eller med not. I Stordalselva i Åfjorden hadde prestegården på Å et laksefiske ved Støvlfossen, en kilometer oppe i elva. De skal ha kjørt heim flere lass med laks i bikkvogn derifra (Helge Bueng).

Astrid Marit Bjørkvik vil fortelle om laksefiske og laksevorper i lakseriket Agdenes på årsmøtet i Ingdalen.

Johan G Foss

Jordkjellere

I «Nytt fra Fosen historielag 1/1978» ble det bedt om opplysninger om jordkjellere. Det kom inn 3 svar.

Det mest omfattende kom fra Hans Johansen i Trondheim med bakgrunn i Hemne. Hjalmar Nilssen i Roan sendte ei liste over jordkjellere i Roansgrenda, og så kom det et foto av en jordkjeller hos Jens B Brattgjerd i Osen der det ble opplyst at kjelleren var murt av gråstein og at den fortsatt var i bruk.

Hans Johansen skrev: «Min mors foreldre hadde en liten jordkjeller gravd inn i skråningen på en myrhaug hvor de lagret poteter og litt grønnsaker. Kjelleren lå ca 40-50 m øst for husene som lå lenger inne på haugen, og som ikke hadde kjeller, på dialekt kalt Bløkthaugen. Kjelleren lå ca 10 m nedenfor

veien Holla-Hollasæter på småbruket Myrvang. ... Kjelleren var i bruk helt til 1910-14. Da bygde mine foreldre ny stue med kjeller og jordkjelleren ble utjevnet. Noen beskrivelse med konkrete mål kan jeg ikke gi, men at fronten hadde ca bredde og høyde på 1,5 – 2 m med nokså svak røsting. Hvor lang den var innover i jorden kan jeg ikke si for det var så mørkt, og jeg syntes det var nifst å gå inn, så jeg kan ikke huske å ha vært inne i den. Det jeg husker er at det var tørvtak og at det utenpå veggene som stakk frem av bakken, var lagt en tørrmur, og det var det visst på innsiden av frontveggen også. Jeg har forsøkt å lage en liten skisse etter det jeg husker som 6-7-åring.»

Hjalmar Nilssen skrev: «Jeg kan opplyse at det finnes flere jordkjeller i Roan. Jeg kan nevne bare fra Roans-grenda: Elbjørn Bremnes, Bjørnør Prestegård, Melker Nilssen, Arvid Hopstad, Ole Sumstad. De fleste av disse er fortsatt i bruk som potet- og grønnsaklager.»

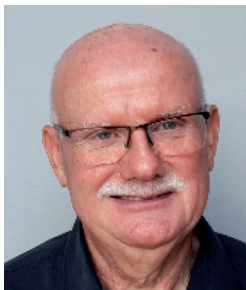
Kanskje er det jordkjellere i bruk i 2020?

I alle fall er Fosen historielag ennå interessert i opplysninger om jordkjellere og hvor lenge de var i bruk.

Eilert Bjørkvik

Vi har fått to nye styremedlemmer

John Ola Selbekk (65) bor i Lensvika, hvor han nyter pensjonstilværelsen Han vokste opp i bygda der faren var lastebileier og moren drev en liten butikk i tillegg til at de selvsagt hadde jordbær og pelsdyr.

Turen gikk videre til Orkdal Gymnas, og derfra til studier i Trondheim innen EDB og økonomi. Deretter jobbet John Ola som EDB-konsulent i 13 år (herav 8 år i Adresseavisen).

På 1980-tallet tok han familien med seg tilbake til Lensvika, mens han selv pendlet til Trondheim. Høsten 1991 begynte han som kommunekasserer i Agdenes kommune. Etter 3 år ble han tilbudt stillingen som assisterende rådmann, og fra 2004 til han gikk av med pensjon i 2017 var han rådmann i Agdenes.

John Ola er nå nesteleder i laget vårt.

Bente Merete Heggvik (59) er født og oppvokst på Hestvika på Hitra. Hun flyttet til Trondheim som 18 åring og har bodd der siden. Etter at hun arvet et lite hus på Hitra, er hun og kjæresten der så ofte de kan.

Bente har tidligere jobbet i oljebransjen, men har tatt en rundsnu i livet og tatt en mastergrad i kulturminneforvaltning ved NTNU i voksen alder. Hun jobber i dag som samlingsforvalter ved Kystmuseet på Hitra med arbeidssted både på Hitra og i Trondheim, da museet har flyttet deler av samlingsforvalter til Dora for magasinerings.

Er generelt interessert i sjøfartshistorie og har jobbet en del med krigsseilere under andre verdenskrig, både de som seilte i utenriks- og innenriksfart.

Kontingenten

er fortsatt 300 kroner, og det er ønskelig at den blir betalt innen utgangen av januar 2021. Skulle noen ikke ønske å være medlemmer lenger, er det greit å få beskjed snarest, slik at kassereren spares for unødvendige påminnelser.

5 % av innsatsen på fotballtipping, Lotto eller Extra, kan via Grasrotandelen gå til en frivillig organisasjon. Fosen historielag har 20 spillere som støtter oss. Hittil i år har det gitt oss NOK 4767,85. Takk til alle. Det er plass til flere.

Fosen historielags orgnr 980 104 206

Fosen historielag

Fosen historielags styre

Johan G Foss, leder

7270 Dyrvik,
Tlf 72 44 81 11 • 95 40 29 21
j-g-foss@online.no

John Ola Selbekk, nestleder

Hamnavegen 2, 7316 Lensvik
Tlf: 99 01 49 17
E-post: johnola55@online.no

Helge Bueng, sekretær

Skråfjordveien 53,
7170 Åfjord. Tlf 94 12 12 02
E-post: helge@bueng.no

Bernt Jørgen Stranden,

Bålfjordnesveien 10, 7167 Vallersund
Tlf 41 60 98 01
E-post: berntjs@broadpark.no

Bente Heggvik

Bjarne Ness vei 2
7033 Trondheim
Tlf: 93 80 14 87
E-post: Bente.Heggvik@kystmuseet.no

Varamedlemmer til styret:

Eilert Bjørkvik, også kasserer

Naustveien 179, 7100 Rissa.
Tlf 94 87 12 32
E-post: eilerbj@online.no

Ernst Robert Øyangen,

Øvre Stavsetveien 27, 7026 Trondheim
Tlf 99 49 39 73
E-post: ernstro@online.no

Johan Mjønes

7257 Snillfjord
Tlf 91 53 16 47
E-post: jmjones@online.no

Redaktører for årboka

Per Ole Sollie

Storevika 12, 6940 Eikesfjord,
Tlf 99 28 43 44
E-post: p-oso@online.no

Svein Henrik Pedersen

Betaniavegen 5A, 7563 Malvik
Tlf: 97 71 83 86
E-post: svein.henrik.pedersen@gmail.com

Årboka har egen e-postadresse:

arbok@fosen-historielag.no

Redaktør Nytt om gammelt

Helge Bueng

7170 Åfjord. Tlf 94 12 12 02
E-post: helge@bueng.no

Nytt om gammelt 96

Redigert av Helge Bueng, Åfjord.
Redaksjonen avsluttet 27.10.2020.
Grafisk form: Helge Bueng AS
Trykk: Orkla Grafiske AS
Opplag: 1300 eks.

Fosen historielag på nett:

www.fosen-historielag.no

E-post: post@fosen-historielag.no

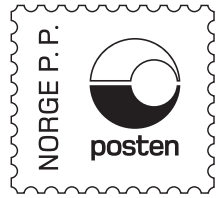
www.facebook.com/fosenhistorielag

Bøker kan bestilles hos

Eilert Bjørkvik, tlf 948 71 232,
e-post: eilerbj@online.no

Fosen historielags bank-konto:

4290.05.02758

Retur: Eilert Bjørkvik,
Naustveien 179, 7100 Rissa

Velkommen til årsmøte i Ingdalen lørdag 5. juni 2021

Ingdalen Kirke: Foto: Wikipedia.

De fleste forbinder nok Ingdalen i tidligere Agdenes kommune med ei bru, en skarp sving, en bratt bakke og ei fin kirke som ligger fritt til mot Trondheimsfjorden.

Men Ingdalen er så mye mer enn det. Under brua renner nemlig Ingdalselva, ei elv med mye industrihistorie.

Blant de mest kjente aktørene er Wilhelm A. Thams, som i 1860 overtok, gjennom en leiekontrakt, det lille industriområdet ved Ingdalsfossen. Etter 6-7 års vellykket drift flyttet Thams til Orkanger og bygde opp Strandheim Brug.

Lokale aktører overtok sagbruket og mølla, som også malte mel av fiskebein, et vadmelsstamperi og fra 1928 ble Ingdalen kraftstasjon i fossen tatt i bruk. Det er også ei laksetrapp i fossen.

Ingdalen var fra gammelt av en del av Stadsbygd herred og prestegjeld. Først da kirka stod ferdig i 1960, slapp ingdalingene å reise over fjorden til Stadsbygd for å få utført kirkelige handlinger. Ved kommunereguleringen i 1964 ble Ingdalen en del av Agdenes kommune.

Ingdalen har idag ca 115 innbyggere. Velkommen til Ingdalen.

FOSEN HISTORIELAG

www.fosen-historielag • facebook.com/FosenHistorielag